Grant Thornton

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Impactonderzoek Future Village

Impactrapport

13 januari 2026

ELJA Foundation

FUTURE VILLAGE

Colofon

Deze publicatie is opgesteld door Impact House – Grant Thornton, in opdracht van de ELJA Foundation.

Auteurs
Manon Peek
Sanne Eekman
Sanne Koole

Meer informatie over deze publicatie
Heeft u vragen naar aanleiding van deze publicatie? Neem dan gerust contact met ons op.

Beeldgebruik
De foto's in deze publicatie zijn afkomstig uit de collectie van Future Village.

Impact House – Grant Thornton
www.grantthornton.nl

Grant Thornton

De aanleiding

De vraag van de ELJA Foundation

De ELJA Foundation is een filantropisch fonds dat innovatieve programma's ontwikkelt met culturele organisaties op het terrein van de podiumkunsten en beeldende kunst, waardoor kinderen en jongeren met verschillende leefwerelden beter worden voorbereid op hun toekomst en meer met elkaar verbonden raken. De ELJA Foundation is een impactgericht fonds. Naast de ontwikkeling, co-creatie en financiering van programma's, initieert de ELJA Foundation ook onderzoek en deskundigheidsbevordering middels de ELJA Academy. Het doel van onderliggend onderzoek is om te leren van projecten, deze kennis te delen met het veld en maximale impact realiseren.

Impact House is gevraagd om impactonderzoek uit te voeren voor Future Village.

Grant Thornton

Over Future Village

Future Village is een creatief en cultureel project voor jongeren van 12 tot 18 jaar, georganiseerd door de ELJA Foundation in samenwerking met onder andere Kultlab en Stichting Mooie Dingen. Het project vindt hoofdzakelijk plaats in Bosspot in Amersfoort, daarnaast zijn er satellietprojecten op verschillende plekken in Nederland. Op al deze plekken bouwen jongeren samen aan vijf grote kunstwerken. Daarbij worden jongeren begeleid door kunstenaars, ontwerpers en pedagogen die hen uitdagen hun eigen ideeënvorm te geven.

360 jongeren werkten in acht bouwweken aan de kunstwerken, waar ze vaardigheden leerden zoals houtbewerking, lichtkunst, sound design en schilderen. 447 jongeren volgden workshops zoals zeefdrukken, hiphop en bushcrafting. Het project stimuleert co-creatie, ontmoeting en persoonlijke ontwikkeling. De kunstwerken worden gepresenteerd tijdens het Future Village Festival, een feestelijk evenement met kunst, muziek en eten.

Jongeren ontwikkelen, door intensief samen aan grote kunstwerken te bouwen, hun creatieve vaardigheden én voelen zich onderdeel van een (art) community.

Grant Thornton

Over dit impactonderzoek

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit zes hoofdstukken waarin de impact van Future Village op een aantal thema's wordt beschreven. Het opent met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen.

De Theory of Change van Future Village vormt het fundament van het onderzoek en helpt om de beoogde effecten en onderliggende aannames scherp te krijgen. In hoofdstuk 2 worden de Theory of Change en de bijbehorende onderzoeksvragen toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de gebruikte onderzoeksmethoden beschreven. Het onderzoek is heeft voornamelijk gebruik gemaakt van kwalitatieve methoden, waaronder interviews, observaties en creatieve methodes tijdens het festival. Ook wordt uitgelegd hoe de data is geanalyseerd en welke beperkingen daarbij gelden.

Hoofdstuk 4 presenteert de resultaten en is opgebouwd rond de thema's die passen bij de geselecteerde effecten en aannames uit de Theory of Change. Bovenaan elke pagina staat welk thema wordt behandeld. Per thema worden de resultaten uit verschillende databronnen samengebracht, ondersteund met visualisaties en citaten.

Hoofdstuk 5 bevat de conclusies en aanbevelingen. De aanbevelingen bieden concrete handvatten om de impact van de Future Village bouwweken en het Future Village festival verder te vergroten.

Tot slot bevat hoofdstuk 6 de annex met aanvullende informatie, zoals de kenmerken van de deelnemende kinderen.

Grant Thornton

Inhoudsopgave

01	Samenvatting	07
02	De Theory of Change en meetprioriteiten	09
03	Methodes	13
04	Resultaten	17
	Kerncijfers	18
	4.1 Trots	19
	4.2 Co-creatie	22
	4.3 Diverse leefwerelden bij elkaar brengen	27
	4.4 Art-community	31
05	Conclusies	35
06	Annex	39

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

01 Samenvatting

Samenvatting

Over het onderzoek

Voor Future Village is een Theory of Change ontwikkeld, waarin de beoogde positieve effecten en onderliggende aannames van het programma zijn uitgewerkt. Op basis daarvan zijn enkele thema's geselecteerd om de impact te meten. Dit leidde tot vier centrale onderzoeksvragen:

- In hoeverre voelen de jongeren zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben?
- Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren?
- In hoeverre worden diverse leefwerelden bij elkaar gebracht tijdens Future Village?
- In hoeverre voelen jongeren zich een onderdeel van een art-community?

Methodologie

Het onderzoek maakte gebruik van een mixed-methods aanpak. In totaal zijn er 44 interviews gehouden met jongeren (23), ouders (11), kunstenaars (4), pedagogen (3) en programmamedewerkers (3). Daarnaast vonden observaties plaats tijdens de bouwweken en werden creatieve meetvormen ingezet op het festival om de ervaringen van jongeren op een speelse en toegankelijke manier te verkennen.

Belangrijkste resultaten

Trots: Jongeren ervaren binnen Future Village een sterk gevoel van trots. Ze ontdekken hoe het is om iets groots te creëren, nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en hun werk aan een publiek te tonen. Dit gevoel van trots is een duidelijk en goed onderbouwd effect van het programma.

Co-creatie: Tijdens het maakproces vindt co-creatie plaats tussen jongeren en kunstenaars. De manier waarop kunstenaars dit vormgeven, verschilt echter sterk per project. Jongeren denken en werken mee binnen vooraf gestelde kaders, wat hun betrokkenheid vergroot. Tegelijkertijd maakt het verloop van deelnemers het moeilijk om duurzame co-creatie op te bouwen.

Diverse leefwerelden: Future Village slaagt erin om diverse leefwerelden samen te brengen: jongeren die elkaar anders niet zouden tegenkomen ontmoeten elkaar. Hoewel dit tot waardevolle ontmoetingen leidt, is van langdurige verbinding in de meeste gevallen geen sprake.

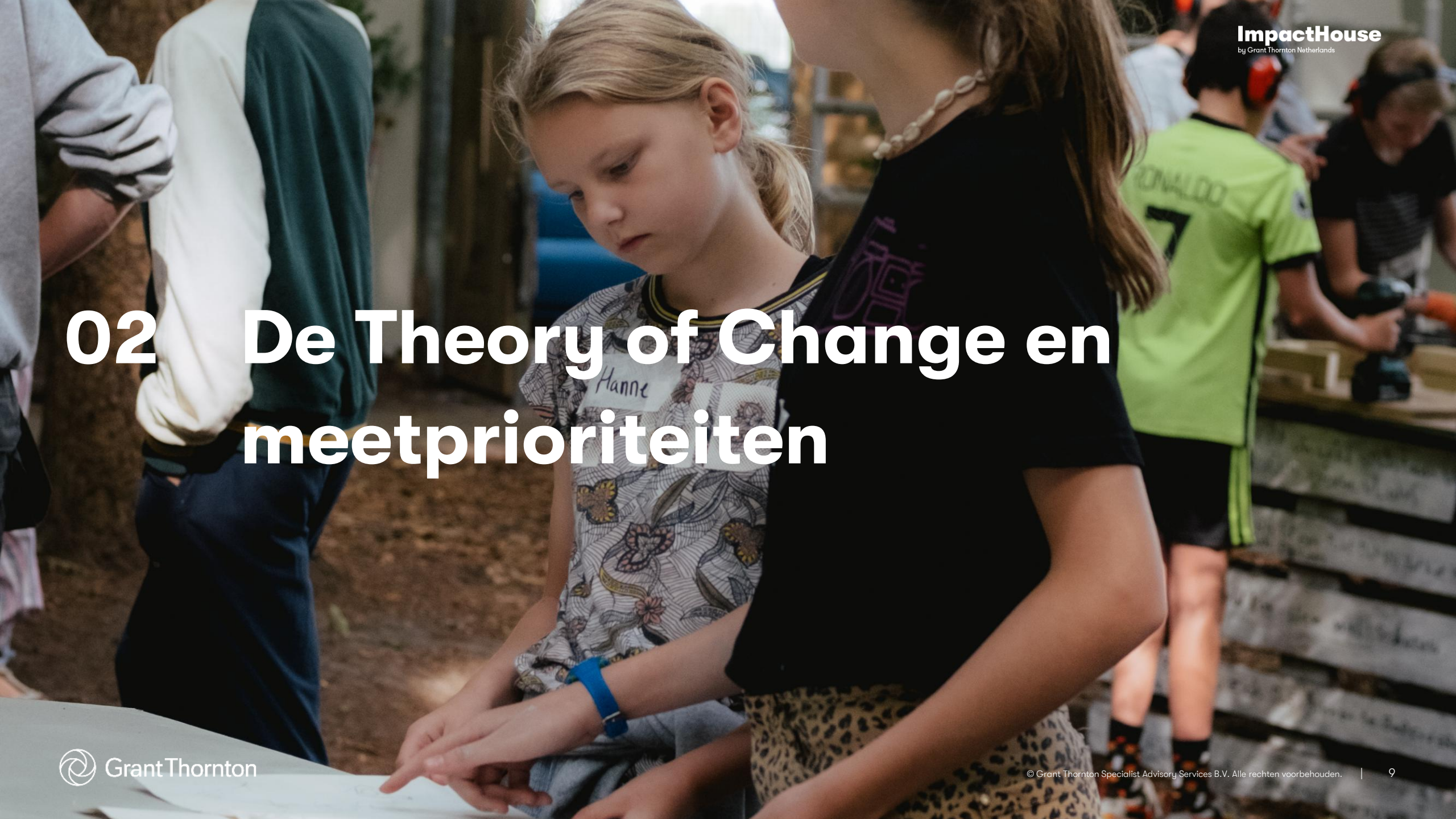

Art-community: Binnen Future Village ervaren jongeren een sterk gevoel van gemeenschap. De informele sfeer, gezamenlijke activiteiten en veilige omgeving zorgen voor saamhorigheid. Ondanks de wisselende samenstelling van deelnemers ontstaat er een tijdelijke maar betekenisvolle community waarin jongeren zich vrij, betrokken en veilig voelen.

Belangrijkste aanbevelingen

- Zorg voor een briefing en kick-off bijeenkomst met alle betrokken, zoals de kunstenaars, pedagogen, Kultlab en ELJA zodat er een goede voorbereiding is rond het samenwerken en de co-creatie met jongeren. Geef inzicht in passende werkvormen, randvoorwaarden en hoe jongeren actief kunnen meedenken en meedoen. Dit kunnen ze meenemen in het ontwerp van het kunstwerk, zodat co-creatie echt onderdeel wordt van het proces.
- Betrek de jongeren gerichter bij de productie en de programmering van het festival zelf. Geef ze een actieve rol van begin tot eind, eventueel door middel van werkgroepen. Hiermee versterk je de effecten op trots, co-creatie en art-community.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

02 De Theory of Change en meetprioriteiten

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Introductie Theory of Change

De Theory of Change (ToC) van Future Village vormt het fundament van het onderzoek en helpt om de beoogde effecten en onderliggende aannames scherp te krijgen.

Wat is een ToC?

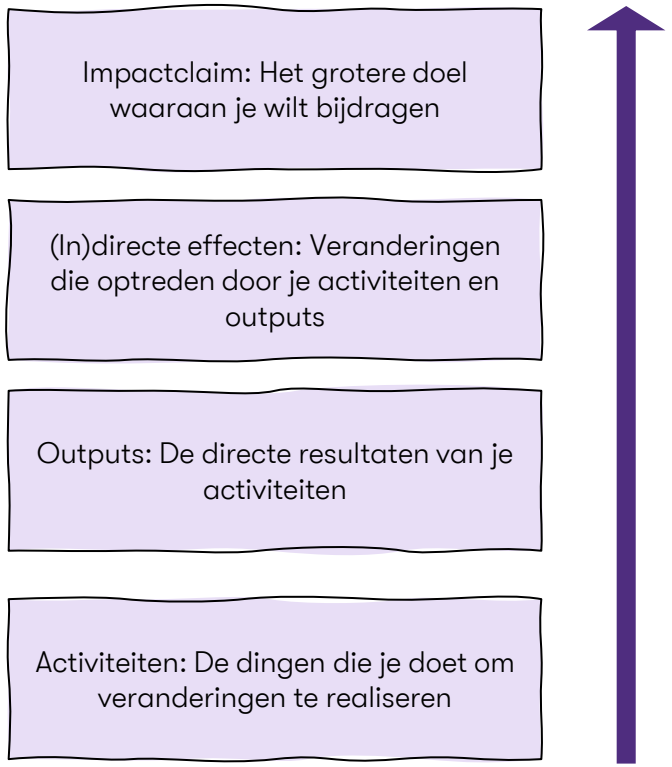
De Theory of Change is een conceptueel model dat weergeeft hoe een interventie tot bepaalde veranderingen leidt. Dit instrument geeft de causale relatie tussen activiteiten en beoogde impact van je organisatie gestructureerd en duidelijk weer. Met andere woorden: welke effecten treden op als gevolg van jouw activiteiten en hoe werken die door naar je impact op langere termijn? Door deze schakels aan effecten letterlijk uit te tekenen, werk je jouw aanpak expliciet, overzichtelijk en compleet uit (zie links een overzicht van de onderdelen van een ToC).

De ToC van Future Village

De impactstrategie en doelen van Future Village zijn uitgewerkt in een ToC op de volgende pagina. In dit model is samen in kaart gebracht hoe Future Village denkt bij te dragen aan de gewenste effecten bij de jongeren die de bouwweken en het festival bezoeken.

Doel van de ToC

Met een ToC heb je een helder impactverhaal richting je stakeholders. Het opstellen van een ToC is tegelijkertijd een proces om kansen te identificeren voor meer impactvolle keuzes en daarom waardevolle input voor Future Village om te kijken hoe de programma's verbeterd kunnen worden. Tot slot is de ToC een uitstekende basis voor impactmeten. De donker omlijnde effecten in de ToC op de volgende pagina zijn dan ook de meetprioriteiten die uitgekozen zijn voor de impactmeting.

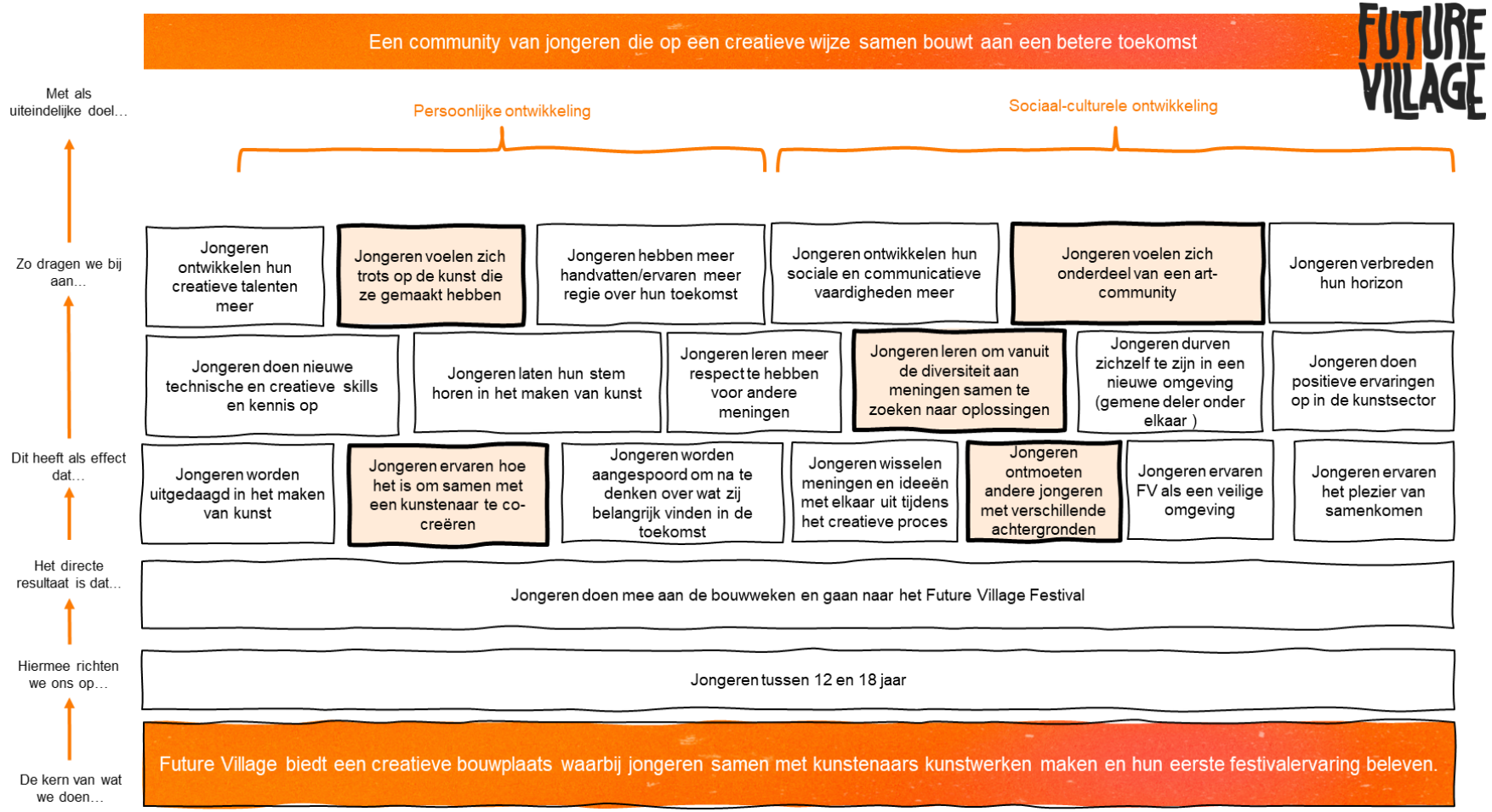
© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Figuur 1: Theory of Change met meetprioriteiten

De meetprioriteiten van dit onderzoek zijn dik omrand

Aannames

1. Er vindt daadwerkelijk co-creatie plaats tussen de kunstenaar en de jongeren
2. Het contact tussen jongeren gaat verder dan samenwerken
3. Bekenden van de jongeren komen naar het festival om de kunst te bekijken
4. Jongeren voelen zich vrij om henzelf te zijn
5. Er worden programma's en belevingen aangeboden die aansluiten op de interesses van de jongeren
6. Er is een diverse groep aan jongeren die deelneemt aan de bouwweken en Future Village
7. Jongeren worden voldoende betrokken bij de (voor en na) programmering

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Onderzoeksvragen

De meetprioriteiten die gekozen zijn vanuit de Theory of Change voor het verdiepende impactonderzoek zijn vertaald in onderstaande leervragen.

1. **In hoeverre voelen de jongeren zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben?**
   - Waar zijn de jongeren trots op na afloop van Future Village?

2. **Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren?**
   - Vindt er daadwerkelijk co-creatie plaats tussen de kunstenaar en de jongeren?
   - Hoe ervaren jongeren het om samen met een kunstenaar te co-creëren?

3. **In hoeverre worden diverse leefwerelden bij elkaar gebracht tijdens Future Village?**
   - Is er een diverse groep aan jongeren die deelneemt aan de bouwweken en Future Village?
   - Ontmoeten jongeren andere jongeren met verschillende achtergronden?
   - Leren jongeren om vanuit de diversiteit aan meningen samen te zoeken naar oplossingen?

4. **In hoeverre voelen jongeren zich een onderdeel van een groep?**
   - Voelen jongeren zich onderdeel van een art-community?

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

03 Methodes

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Methodes – bevraagde doelgroepen

Jongeren

Ouders

Kunstenaars

Pedagogisch medewerkers

Programma medewerkers / vrijwilligers

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Methodes – Gebruikte meetinstrumenten

Tijdens de Future Village bouwweken

Semigestructureerde interviews
Tijdens de bouwweken zijn twee onderzoekers op drie verschillende dagen, verspreid over de bouwweken, langs geweest en hebben informele interviews afgenomen met

- 23 jongeren
- 4 kunstenaars
- 3 pedagogisch medewerkers
- 3 programma medewerkers of vrijwilligers

Observaties
Gedurende de drie bezoeken zijn observaties gemaakt aan de hand van een observatiematrix waarbij is gekeken naar de interacties tussen jongeren onderling en jongeren en kunstenaars op verschillende thema's.

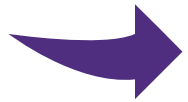

Tijdens het Future Village festival

Informele interviews via Youth Reporters
Tijdens het festival hebben een aantal leden van ELJA Young geholpen bij het bevragen van 11 ouders van jongeren die deel hadden genomen aan de bouwweken. Hierbij stelde zij hen 3 vragen. Het formulier dat de Youth Reporters gebruikt hebben staat in de Annex 2.

De Trotsboom
Tijdens het festival hebben 22 jongeren die deel hadden genomen aan de bouwweken kaartjes ingevuld waarop ze antwoord gaven op deze vragen: Waar ben je het meest trots op? Wat vond je het allerleukste? Wat kan er in de toekomst beter?

Stembussen
Op het festival hebben 79 jongeren hun stem uitgebracht over wat ze van het festival vonden. Vijf stembussen waren aanwezig (van 1 ster t/m 5 sterren) en met een fiche konden ze hun stem uitbrengen.

Na afloop van Future Village

Output-analyse van deelnemende jongeren
Na afloop van Future Village heeft er een beknopte desk-analyse plaatsgevonden van de gegevens van de deelnemende jongeren. Er is gekeken naar de spreiding in leeftijd en woonplaats. En er is gekeken naar hoeveel dagen de jongens gemiddeld deelnamen aan de bouwweken.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Data-analyse

Analyse van de resultaten
De interviews zijn getranscribeerd en geordend in Excel op basis van de thema's uit de Theory of Change. Omdat dezelfde effecten bij verschillende doelgroepen zijn uitgevraagd, is gebruikgemaakt van triangulatie: de antwoorden van de diverse groepen zijn met elkaar vergeleken om een volledig beeld te krijgen van de mate waarin de beoogde effecten zijn opgetreden.
Naast de interviews zijn ook de observaties meegenomen in de analyse en hielpen om de subjectieve beleving uit de interviews te toetsen aan feitelijk gedrag. De uitkomsten van de Trotsboom gaven bovendien extra diepgang aan het thema 'trots', doordat jongeren hier op een laagdrempelige en creatieve manier konden reflecteren op hun ervaringen.
Om de bevindingen op co-creatie verder te verdiepen is gebruikt gemaakt van een theoretisch kader rondom co-creatie, deze is te vinden in de annex.
De outputdata van de deelnemende jongeren zijn geanalyseerd in het Excelbestand dat door Kultlab is aangeleverd. Hierbij is gekeken naar de spreiding in leeftijd en woonplaats, evenals naar het aantal dagen deelname tijdens de bouwweken. Deze gegevens boden context bij de kwalitatieve resultaten.

Beperkingen
Hoewel het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd, zijn er enkele beperkingen die bij de interpretatie van de resultaten in acht moeten worden genomen:

- Korte-termijnfocus: het onderzoek vond plaats tijdens het programma, waardoor alleen korte termijneffecten zijn gemeten. Langetermijneffecten of mogelijke *drop-off* van impact zijn niet vastgesteld.
- Beperkte aanwezigheid tijdens bouwweken: niet alle bouwweken zijn bezocht. Daarmee zijn dus ook niet alle kunstenaars en jongeren gesproken. De selectie van geïnterviewde jongeren was gebaseerd op bereidheid tot deelname, wat tot selectiebias kan leiden.
- Taalbarrière: bij sommige jongeren was het lastig om hun ervaringen goed te begrijpen door taalverschillen.
- Mogelijke sociale wenselijkheid: jongeren en ouders kunnen sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven tijdens de interviews, omdat de interviews met jongeren plaatsvonden met onderzoekers die zij niet kenden en de interviews met ouders in een positieve festivalsfeer plaatsvonden.
- Beperkte kwantitatieve data: er is slechts in beperkte mate kwantitatieve informatie verzameld, waardoor de resultaten voornamelijk kwalitatief zijn onderbouwd.

04 Resultaten

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Een aantal kerncijfers*

360

Unieke jongeren

hebben meegedaan aan de bouwweken van Future Village

Van de 360 deelnemende jongeren in totaal waren **186 jongeren** onderdeel van de onderzoeks-populatie. De jongeren die meededen aan het bouwen op één van de campings of tijdens de workshops zijn buiten beschouwing gelaten.

13,3 jaar

is de gemiddelde leeftijd van deelnemers aan de Future Village bouwweken

Gemiddeld hebben jongeren

4,9 dagen

meegedaan aan de Future Village bouwweken

4,7 ★★★★½

uit 5 was de gemiddelde beoordeling van het Future Village festival

62%

van de deelnemende jongeren komen uit Amersfoort en 86% uit de regio Amersfoort

De meeste jongeren hebben

3 dagen

meegebouwd tijdens de Future Village bouwweken

*Zie de annex voor een verdere analyse achter deze cijfers

Grant Thornton

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

4.1 Trots

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

In hoeverre voelen de jongeren zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben? (1/2)

Jongeren ervaren een Future Village een gevoel van trots. Jongeren ervaren hoe het voelt om iets groots te maken, nieuwe skills onder de knie te krijgen en dat ook nog eens aan anderen te kunnen laten zien.

In hoeverre voelen de jongeren zich trots?
Trots wordt veelvuldig genoemd door jongeren, kunstenaars, pedagogen en ouders, en is ook geobserveerd door onderzoekers tijdens de bouwweken. Jongeren laten tijdens de bouwweken graag zien wat ze hebben gemaakt en benoemen dit ook expliciet tijdens het festival.

Het gevoel van trots gaat vaak samen met een groeiend zelfvertrouwen: jongeren die eerst niet durfden te zagen of solderen, ervaren een doorbraak wanneer ze het tóch onder de knie krijgen. De programmamanager benoemt dat ze daarbij niet langer worden gezien als kinderen die 'speelgoed' gebruiken, maar als volwaardige makers. Dat moment van doorzetten en slagen verandert iets: jongeren ervaren dat ze echt iets kunnen.

Waar zijn jongeren trots op?
Het gevoel van trots halen jongeren uit heel diverse dingen. In sommige gevallen zijn jongeren trots op het maken van kleine, persoonlijke details – een letter, een symbool, een cactus – binnen de grote kunstwerken en in andere gevallen zijn zij trots op het gezamenlijke eindresultaat. Zoals een jongere in de trotsboom schreef:

"Dat ik met zo'n grote groep zo'n vet kunstwerk heb gemaakt." - *Jongere*

In de gesprekken met de jongeren tijdens de bouwweken en de kaartjes van de trotsboom, kwam naar voren dat de jongeren met name trots zijn op:

- Het leren van nieuwe praktische vaardigheden: van houtbewerking tot fotografie, van zagen tot samenwerken en werken met LED-licht
- De creatieve onderdelen die ze zelf hebben bedacht of uitgevoerd in de kunstwerken
- De samenwerking en het gevoel onderdeel te zijn van een groter, complexer geheel

"Nu heb ik echt iets gevonden waar ik goed in ben. Ik heb vaak het gevoel dat ik nergens echt goed in ben, maar boren en schroeven lukt gewoon. Dat gaat makkelijk en ik heb er nu veel ervaring mee. Ik weet ook hoe je hoeken moet uitrekenen en toepassen. En ik help anderen ermee." - Jongere

Een andere jongere vertelde enthousiast:

"Ik vind het heel erg leuk om met de kunstenaar te werken. Het voelt alsof ik iets heel complex heb gemaakt waarvan ik eerst niet dacht dat ik het zou kunnen. Omdat het gelukt is, ben ik heel trots." - Jongere

Dat laat zien: trots komt niet alleen voort uit het resultaat, maar ook uit het proces van leren, durven en doen.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

In hoeverre voelen de jongeren zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben? (2/2)

Wat werkt om trots te stimuleren?

Trots ontstaat niet vanzelf, maar blijkt een resultante van de werkwijze van Future Village:

- Stapsgewijze uitdaging: Een pedagoog legt uit dat jongeren starten met makkelijke taken en gereedschap, en dit steeds iets moeilijker of uitdagender kan worden. De lat wordt steeds iets hoger gelegd, waardoor jongeren telkens een succeservaring hebben.
- Serieuze behandeling: jongeren worden niet gezien als kinderen die 'spelen', maar als makers. Zoals de programmamanager zegt: "Ze worden niet meer gezien als een kind dat maar met kinderspeelgoed mag bouwen, maar als een volwaardig iemand die echt iets kan."
- Ruimte voor reflectie: aan het einde van de dag is er een rondje waarin iedereen kan delen waar hij of zij trots op is.
- Peer learning: jongeren die een *skill* beheersen, leren het weer door aan anderen. "Een jongere die eerst heel druk was, legt nu aan anderen uit hoe solderen werkt. Hij werpt zich op als meester en wordt daarin ook gezien," vertelt een pedagoog.

Aanbevelingen voor meer trots

Om dit nog verder te versterken, zijn er kansen:

- **Nog meer zichtbaarheid creëren**: Maak individuele bijdragen van jongeren binnen de kunstwerken nog beter herkenbaar en zichtbaar, zodat zij hun eigen werk kunnen aanwijzen en met trots kunnen zeggen: "dit stukje is van mij." Onderzoek laat zien dat jongeren meer trots en eigenaarschap ervaren wanneer hun bijdrage tastbaar en herkenbaar is binnen een groter geheel. Dit vergroot hun gevoel van competentie en betrokkenheid bij het eindresultaat.[1]
- **Versterk peer-to-peer erkenning:** Creëer expliciete momenten waarin jongeren elkaars prestaties benoemen en waarderen. Op die manier ontvangen ze niet alleen erkenning van pedagogen of kunstenaars, maar ook van elkaar - wat hun zelfvertrouwen verder kan vergroten en hun sociale betrokkenheid versterkt. Onderzoek laat zien dat positieve peer-interactie en erkenning bijdragen aan een verhoogd zelfbeeld en motiverend werken voor jongeren.[2]

[1] Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2007). *The psychological structure of pride: A tale of two facets. Journal of Personality and Social Psychology*, 92(3), 506–525.
Thomas, N. J., & Mulvey, K. L. (2018). *Children's participation and ownership in art-making: Linking visibility, pride and agency. Arts Education Policy Review*, *119*(3), 139–149.

[2] Blegur, J., Wasak, M. R. P., & Rosari, R. (2019). *Student's Self-Confidence Restoration with Peer Mentoring Strategy*. European Scientific Journal, 15(19), 129.

Grant Thornton

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

4.2 Co-creatie

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren? (1/3)

Binnen Future Village vindt co-creatie tussen kunstenaars en jongeren vooral plaats in het maakproces. Kunstenaars hanteren uiteenlopende werkwijzen voor co-creatie, van open experiment tot thematische sturing, wat het lastig maakt om tot een gedeelde werkwijze te komen. Jongeren denken en werken mee binnen vooraf bepaalde kaders, wat hen een gevoel van betrokkenheid geeft. Tegelijkertijd is door de voortdurende wisseling van jongeren duurzame co-creatie lastig te realiseren.

Vindt er daadwerkelijk co-creatie plaats tussen de jongeren en de kunstenaars?
Er zijn verschillende interpretaties van co-creatie bij kunstenaars. We hebben kort samengevat hoe co-creatie bij elke kunstenaar vorm krijgt:

- **Niek** ziet co-creatie als een open en spontaan proces waarin jongeren hun creativiteit en eigenaarschap ontwikkelen. Hij werkt bewust zonder vaste structuur en stimuleert leren door te doen. Door zijn ideeën soms achter te houden en jongeren aan te moedigen, daagt hij jongeren uit om zelf tot oplossingen en met nieuwe ideeën te komen.

- **Daniël** hanteert een praktische en deels sturende aanpak. Jongeren worden betrokken bij het maakproces, maar hij behoudt de regie over ontwerp en uitvoering van de constructie. De mate van vrijheid hangt af van de vaardigheden en ervaring van jongeren. Hun eigen grafittiwerk wordt onderdeel van het geheel, maar is minder herkenbaar in het eindresultaat. Hoe het eindresultaat er exact uit komt te zien, ligt nog open: als het resultaat maar ‘vet’ is.

> “Ik wil gewoon een toffe muur maken, en heb daardoor meer vrijheid in hoe dat er dan precies uit komt te zien.” - Kunstenaar

- **Bananas** benadert co-creatie vanuit gelijkwaardigheid en respect. Jongeren zijn volwaardige partners in de uitvoeringsfase en denken mee over creatieve en praktische details, zoals hoe onderdelen bevestigd worden en het zelf bedenken van tekeningen op onderdelen van het kunstwerk. Hoewel het ontwerp vastligt, is hun inbreng essentieel voor het uiteindelijke kunstwerk. Het thema van het kusntwerk ‘upliften’ komt voort uit de kunstenaars zelf, werd door jongeren herkend en omarmd, en vormt nu de kern van het project.

- **Front404** biedt jongeren ruimte binnen een vast kader. Het concept en de stijl worden vooraf bepaald door Front404, maar jongeren mogen eigen symbolen of onderdelen ontwerpen die passen binnen het geheel. Volgens de kunstenaar werkt deze aanpak goed: jongeren voelen eigenaarschap (“dat heb ík gemaakt”), terwijl het eindresultaat past binnen de artistieke visie van de kunstenaar en het een professioneel eindresultaat oplevert. Wel was er ruimte om naast het kunstwerk op initiatief van de jongeren losse schilderijen te maken, die uiteindelijk ook in de Bosspot komen te hangen.

> “Op die manier kunnen wij het geheel bewaren, maar kan iedereen toch zijn eigen ding kwijt.” - Kunstenaar

De visies van kunstenaars op co-creatie laten zien dat jongeren zich vaak gewaardeerd en gelijkwaardig voelen binnen Future Village, vooral tijdens de uitvoeringsfase. Toch blijft hun invloed beperkt tot de kaders die vooraf door de kunstenaars zijn bepaald. In de ideeontwikkeling en ontwerpfase is de stem van de kunstenaar leidend, mede door technische eisen zoals (duurzame) materiaalkeuze en bouwtekeningen. Soms ontstaat er ruimte voor een extra element dat door jongeren zelf is geïnitieerd, al is dit vaak een losstaand bij-project. Co-creatie is dus aanwezig, maar vooral in de uitvoering waar jongeren meedenken, oplossen en vormgeven binnen een vooraf bepaald raamwerk.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren? (2/3)

Gelijkwaardige samenwerking
Jongeren ervaren de samenwerking met kunstenaars als volwaardig en gelijkwaardig. Ze voelen zich geen ‘leerling’, maar een serieuze partner in het maakproces. De informele sfeer en de uitnodiging om mee te denken, dragen sterk bij aan dat gevoel van collegialiteit. Technische uitdagingen lossen ze vaak zelf of samen met kunstenaars op, wat hun betrokkenheid bij het kunstwerk versterkt. Ook geven de jongeren over het algemeen aan het niet erg te vinden om niet betrokken te zijn bij het ontwerpproces; ze waarderen juist dat er al kaders zijn.

“Het voelt als het kunstwerk van ons. De kunstenaar heeft het idee bedacht en wij hebben het gemaakt .” - Jongere

Vrijheid binnen kaders
Het hoofdkader – ontwerpidee, bouwtekening, technische randvoorwaarden – is meestal door kunstenaars vastgesteld. Daarbinnen bepalen jongeren zelf welke onderdelen ze oppakken en hoe ze die vormgeven. De vrijheid zit dan ook vooral in de afwerking en details; die vaak meer gericht zijn op het fijnere werk als tekenen en schilderen. Zo staat de constructie van het kunstwerk van de Bananas bijvoorbeeld vast, maar mogen de jongeren zelf de hoofden ontwerpen en hun tekeningen erin branden. Vaak geven de kunstenaars wel uitleg over hoe sommige dingen gemaakt kunnen worden, maar laten ze de jongeren vervolgens zelf aan de slag gaan.

“Ik vind dat we echt op een gelijkwaardige manier samenwerken met de kunstenaar. Ze laten ons zelf dingen doen en als iets niet werkt, vragen ze: ‘Zou dit werken? Hebben jullie een beter idee?’” - Jongere

Jongeren kiezen welke taak ze oppakken en mogen tijdens de dag wisselen. Die keuzevrijheid wordt erg gewaardeerd.

Grant Thornton

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren? (3/3)

Er zijn ook een aantal uitdagingen rondom co-creatie gevonden:

- Een belangrijk knelpunt is het **ontbreken van een gedeeld en expliciet afgestemd begrip van co-creatie** binnen Future Village. Hierdoor kunnen kunstenaars verschillend omgaan met het proces en de verwachtingen vanuit de opdrachtgevers, wat soms in strijd is met co-creatie. Kunstenaar Niek benadrukt dat hij co-creatie wil stimuleren door in te zetten op het creatieve proces, experiment en betrokkenheid. Dit matcht volgens hem niet met dat er ook een resultaat moet zijn voor een specifieke deadline, omdat dat meer aansturing en doorwerken vraagt. Veel kunstenaars werken zelfstandig verder aan hun eigen kunstwerk zodra de jongeren weg zijn, om alsnog de deadline te halen. Deadlines en de druk om iets 'af' te hebben zorgen voor stress, wat haaks staat op het idee van een open, groeiend proces van co-creatie.

- Jongeren mogen minimaal twee dagen mee bouwen aan de bouwweken. Sommige jongeren blijven langer, maar een groot deel van de jongeren zijn er ook slechts een paar dagen. De **voortdurende wisseling van jongeren** maakt het lastig voor een kunstenaar om een stabiel creatief proces op te bouwen. Ideeën blijven vaak hangen in de opstartfase, omdat er weinig tijd is om samen iets uit te diepen of af te maken. Zonder een vaste kern van deelnemers is het moeilijk om eigenaarschap en continuïteit te realiseren binnen het co-creatieve proces.

"Als je aan het eind van het jaar een wedstrijd wil spelen, maar er stappen telkens nieuwe jongeren in en de begeleiders kunnen niet voetballen, dan kom je niet bij de wedstrijd." - Kunstenaar

Grant Thornton

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Adviezen vanuit pedagogisch medewerkers over co-creatie

Zorg voor duidelijke kaders. De pedagogisch medewerkers vinden co-creatie belangrijk, maar benadrukken dat het moet plaatsvinden binnen duidelijke kaders. Die kaders worden vaak geschetst door de kunstenaars en werken volgens hen goed, omdat jongeren behoefte hebben aan structuur en concrete opdrachten. Veel jongeren zijn echte doeners: ze houden van praktisch werk zoals zagen en bouwen, waarbij co-creatie niet altijd nodig is. Bij verfijnder werk zoals schilderen of tekenen is er juist meer ruimte voor eigen ideeën en creativiteit. Binnen de kaders is er wel degelijk ruimte voor eigen inbreng.

Zorg dat jongeren elke dag resultaat zien van hun werk. Brainstorms die te open zijn of lange conceptfases werken minder goed; jongeren hebben een korte spanningsboog en willen op dezelfde dag resultaat zien. Dat helpt hen ook te begrijpen waar ze invloed op hebben. Intensieve vormen van co-creatie – zoals samen nadenken over de toekomst – zijn soms lastiger uitvoerbaar, omdat daar vaak 1-op-1 begeleiding voor nodig is en pedagogisch medewerkers daar bijna nooit tijd voor hebben en andere taken vervullen. Daarom is het belangrijk om taken te bedenken die meerdere jongeren tegelijk kunnen doen, en die aansluiten bij verschillende interesses en niveaus.

Geef keuzevrijheid in de activiteiten. Binnen de kaders van de kunstenaars is ruimte voor eigen inbreng. Sommige jongeren volgen graag een bouwtekening, anderen willen juist ontwerpen en versieren. Pedagogisch medewerkers voelen zich verantwoordelijk voor het welzijn van de jongeren en zorgen dat iedereen iets te doen heeft, passend bij hun voorkeuren en mogelijkheden. Om deze betrokkenheid te versterken, is het belangrijk dat er een divers aanbod aan activiteiten bij verschillende kunstenaars blijft bestaan, van creatief tot praktisch, en dat ook sport en spel actief gestimuleerd worden. Zo voelen jongeren zich vrij in hun keuzes en kunnen ze op hun eigen manier deelnemen aan het project.

Organiseer aan het eind van Future Village een creatieve sessie waarin jongeren het thema voor het volgende kunstwerk bedenken. Laat hen terugblikken op wat hen heeft geraakt, wat er speelt in hun leefwereld, en wat zij belangrijk vinden om te verbeelden. De kunstenaars kunnen hierin vooral faciliteren en luisteren. Zorg dat er een ‘co-creatie’-expert aanwezig is om het proces te begeleiden. Zo ontstaat er een gedeeld proces waarin jongeren zich eigenaar voelen van het concept en waarin hun stem het vertrekpunt vormt voor het nieuwe kunstwerk.

> “Omdat we met veel verschillende jongeren werken, moet er wel iets zijn dat hen terugbrengt. Voor de één is dat zagen, voor de ander het schilderen en voor weer een ander de band met een begeleider. Als je die variatie aanbiedt en jongeren kunnen wisselen als ze ergens klaar mee zijn, helpt dat enorm.” - Pedagoog

Zorg voor continuïteit en ondersteuning. Een stabiel team en begeleiders die de werkwijze begrijpen en goed weten waar alles ligt en hoe alles werkt, zijn belangrijk om de kunstenaar meer te laten focussen op het creatieve proces. Hetzelfde geldt voor continuïteit onder de deelnemende jongeren: co-creatie wordt lastiger als jongeren maar kortstondig meedoen in de bouwweken. Daarnaast wordt er gemerkt dat jongeren die langer aanwezig zijn bij Future Village, mondiger zijn en meer mee durven te denken en hun mening durven te geven.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

4.3 Diverse leefwerelden bij elkaar brengen

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

In hoeverre worden diverse leefwerelden bij elkaar gebracht tijdens Future Village? (1/2)

Future Village brengt jongeren met verschillende achtergronden, karakters en werkstijlen samen. Die diversiteit is een kracht: jongeren ontmoeten leeftijdsgenoten die ze in hun dagelijks leven waarschijnlijk niet tegen zouden komen. Toch mengen die werelden niet vanzelf. Er is ontmoeting, maar echte verbinding blijft vaak uit.

Diversiteit binnen de groep
Tijdens de zes bouwweken is de diversiteit aanwezig op verschillende vlakken: jongeren uit welgestelde buurten – lokaal vaak 'de berg' genoemd – werken zij aan zij met jongeren uit minder bevoorrechte wijken. Ook doen een aantal jongens mee uit het AZC, die hun eigen talen en gewoontes meebrengen. Daarbovenop verschillen de jongeren in persoonlijkheid en werkstijl: sommigen zijn extravert en zoeken direct contact, terwijl anderen juist rustig meedoen; de één is vooral praktisch en wil bouwen, de ander denkt creatief mee over vormen en kleuren. Verder komen jongeren van uiteenlopende schooltypes- en niveaus bij elkaar tijdens de bouwweken.

Daarmee laat Future Village zien dat het een open, creatieve plek creëert waar iedereen welkom is. Jongeren van verschillende achtergronden staan letterlijk naast elkaar te schilderen en te bouwen. Zoals een jongere zei:

> "Iedereen kiest zijn eigen ding om te doen. De één vindt het leuk om te verven, de ander om te bouwen. Het maakt niet uit waar je vandaan komt, je hoort er gewoon bij." - Jongere

Dat is waardevol: het doorbreekt bubbels en laat jongeren ervaren dat verschillen er ook gewoon bij horen. Veel jongeren ervaren die mix als iets positiefs. Ze geven aan dat ze herkennen dat er jongeren mee doen met verschillende stijlen, achtergronden en dat sommigen niet goed Nederlands spreken. Ze geven aan dat juist leuk te vinden:

> "Dat iedereen anders is, is gewoon gezellig, het werkt gewoon. Iedereen is gelijkwaardig. Je hoeft niet rijk of arm te zijn, iedereen kan hier komen. Je krijgt eten, en iedereen is welkom." - Jongere

De diversiteit leidt soms tot kleine maar betekenisvolle leermomenten. Een vrijwilliger vertelde bijvoorbeeld hoe een groep jongens uit het AZC aanvankelijk bang was voor de hond op het terrein, maar dat ze na een paar dagen juist met hem speelden en knuffelden. Zulke momenten gaan verder dan samen bouwen; ze bieden ook een kans om andere leefwerelden te ontdekken. Zo ontdekken jongeren tijdens de lunch dat niet iedereen weet wat pesto is, terwijl jongens uit het AZC leren hoe je een tosti klaarmaakt. Op die manier ervaren ze dat verschillen juist iets toevoegen en dat leren van elkaar leuk en waardevol kan zijn.

De grenzen van diversiteit
Ondanks dat er een diverse groep afkomt op de bouwweken blijft het de vraag of die groep daarmee een goede afspiegeling is van de populatie jongeren in Amersfoort. Zoals een pedagoog omschrijft:

> "Het kan altijd beter. Ik ben heel blij dat de jongens van het AZC er zijn. Voor de rest is het wel een redelijk witte groep. Het zou geweldig zijn als de kunstenaars ook diverser zijn." - Pedagoog

Ze hoopt dat in de toekomst de kunstenaars en pedagogen bij Future Village samen een goede afspiegeling vormen van de diverse groep jongeren, zodat iedere jongere in hen een herkenbaar rolmodel kan zien.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

In hoeverre worden diverse leefwerelden bij elkaar gebracht tijdens Future Village? (2/2)

Qua leeftijd in de groep is minder divers. Het grootste deel van de deelnemers is rond de twaalf of dertien jaar oud, terwijl jongeren van zestien jaar en ouder vrijwel niet meedoen. Hun afwezigheid zorgt ervoor dat jongere kinderen minder snel de kans krijgen om zich optrekken aan en te leren van de oudere jongeren. Een jongere bevestigde dit gemis:

> "Er zijn bijna geen oudere kinderen. Dat is jammer, want die zouden ons ook dingen kunnen leren." - Jongere

Daarnaast mengen groepen zich niet vanzelf. Observaties laten zien dat AZC-jongens vooral bij elkaar blijven, en dat meisjes en jongens ook vaak hun eigen groepjes vormen. Een jongere vertelt:

> "Je ziet wel dat kinderen automatisch naar kinderen gaan die een beetje op ze lijken". - Jongere

Een ander vult aan:

> "Sommige kinderen zijn heel anders die ik hier heb ontmoet, hele andere types. Maar sommige – als ik daar mee op school zou zitten – zou ik daar ook bevriend mee zijn." - Jongere

Toch zijn er momenten waarop die muren doorbroken worden. Vooral tijdens gezamenlijke spellen vallen taalbarrières weg en doen jongeren gewoon mee. Een jongere zei daarover:

> "Soms kan je niet goed praten met elkaar, maar als je samen speelt of bouwt maakt dat niet uit. Dan snap je elkaar gewoon." - Jongere

Echter, verbinding tussen leefwerelden blijft vaak oppervlakkig of toevallig, in plaats van dat het programma bijdraagt aan diepgaande verbinding.

Diversiteit tijdens het Future Village festival

Hoewel het festival bedoeld is voor jongeren, zagen we dat qua leeftijd een uiteenlopend publiek het Future Festival wist te vinden. Dat maakt het laagdrempelig en gezellig, maar kan diverse groepen jongeren juist afschrikken. Opvallend is dat de programmering inhoudelijk wél gericht was op een brede en diverse doelgroep, maar dit weerspiegelde zich in mindere mate in de daadwerkelijke bezoekers. Zo lijkt het festival eerder een buurt- en gezinsevenement dan een echte ontmoetingsplek voor jongeren.

Aanbevelingen voor meer diversiteit en meer onderlinge ontmoeting:

- **Actief inzetten op werving van oudere jongeren (16-18 jaar)**, bijvoorbeeld via rolmodellen of scouts, en door hen verantwoordelijkheden te geven die aantrekkelijker zijn dan vakkenvullen bij de supermarkt.
- **Samenwerken met maatschappelijke en sociale organisaties** (bijvoorbeeld via de gemeente) om gericht nieuwe doelgroepen jongeren aan te trekken en goed te begeleiden.
- **Meer culturele diversiteit in het team van kunstenaars en begeleiders,** zij fungeren als rolmodel en trekken via hun netwerk ook andere groepen jongeren aan.
- **Gerichte methodieken inzetten om groepen te mixen,** zoals opdrachten die samenwerking, voeren van gesprekken en uitwisseling van ideeën tussen verschillende typen of achtergronden stimuleren.
- **Festival sterker richten op jongeren,** beperk de rol van ouders zodat de plek aantrekkelijker wordt voor een diverse groep aan jongeren.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Leren jongeren om vanuit de diversiteit aan meningen samen te zoeken naar oplossingen?

Het beoogde effect dat jongeren leren om vanuit diversiteit aan meningen samen oplossingen te zoeken, wordt beperkt bereikt. Samenwerking is er wel, vooral bij technische taken, maar echte gezamenlijke besluitvorming vanuit verschillende perspectieven komt weinig voor. Het programma biedt wel kansen om dit verder te ontwikkelen, maar daarvoor is gerichte begeleiding nodig.

Gezamenlijke oplossingen die voortkomen uit verschillende perspectieven zien we vooral tijdens de ontwerpfases van kunstwerken, waar ideeën en keuzes besproken moeten worden. Bijvoorbeeld bij het kunstwerk, *Ship of Hope*, legt de kunstenaar uit dat er ruimte is voor het meenemen van diverse ideeën. Niek licht toe dat kinderen bijvoorbeeld voorstellen kunnen doen voor een onderdeel van het ontwerp en leren hoe ze anderen enthousiast krijgen voor hun idee. Dit laat zien dat er potentie is om diversiteit aan meningen te benutten, mits begeleiding gericht stimuleert hoe ideeën gedeeld en gekozen worden. Toch komt dit relatief weinig voor, omdat het meeste werk aan de kunstwerken grotendeels individueel of taakgericht worden uitgevoerd.

In de praktijk ontstaan vooral problemen die opgelost moeten worden rondom technische taken. Jongeren werken daardoor regelmatig samen, vooral bij taken die complex zijn en waarbij twee personen noodzakelijk zijn, zoals het verbinden van armen of het zagen van grote onderdelen. De jongeren worden dan uitgedaagd om daar zelf over na te denken door te overleggen. Dit gebeurt meestal op een praktische manier: voordat een taak begint, bespreken jongeren kort wat ze gaan doen. Verschillende meningen komen soms aan bod, maar zijn vaak beperkt tot concrete keuzes zoals de juiste hoek, lengte of bevestiging van onderdelen. Een jongere legt uit:

> "Soms ben je het niet met elkaar eens, maar dat leidt niet tot ruzie. Je bespreekt gewoon waarom je iets denkt, en dan kom je er samen uit. En als we er samen niet uitkomen dan vragen we het gewoon aan Bente of Kristel [kunstenaars]." - Jongere

De uiteindelijke oplossing wordt dus vaak bepaald door de instructies van de kunstenaars of volwassenen. Er is in die gevallen sprake van samenwerken, maar niet van het gezamenlijk zoeken naar oplossingen vanuit een diversiteit aan meningen. Samenwerking gebeurt dus vooral op een eenvoudig, praktisch niveau, waarbij diepgaande uitwisseling van ideeën tussen jongeren zelden voorkomt.

Toch ontstaan er creatieve vormen van samenwerking, zoals een zelfbedacht klapsysteem om signalen tijdens zagen te geven. De rol van begeleiders is hierin cruciaal: door niet direct oplossingen aan te reiken, geven ze jongeren de ruimte om zelf tot praktische oplossingen te komen en stimuleren ze procesmatig denken.

Aanbevelingen voor meer diversiteit en meer onderlinge ontmoeting:

Laat kunstenaren van te voren nadenken over een aantal belangrijke keuzes die nog gemaakt moeten worden in het proces. Kunstenaars kunnen van tevoren bepalen welke keuzes in het proces openstaan voor jongeren, zoals vormen, kleuren of constructies. Dit creëert momenten waarop jongeren actief kunnen meedenken, hun ideeën toelichten en samen besluiten nemen. Zo wordt samenwerking vanuit verschillende meningen concreet en betekenisvol, in plaats van alleen praktisch werk uitvoeren.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

4.4 Art-community

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

In hoeverre voelen jongeren zich een onderdeel van een groep?

Binnen Future Village, ervaren jongeren wel een sterk groepsgevoel. De informele sfeer, gezamenlijke activiteiten en een veilige omgeving zorgen voor saamhorigheid, ondanks de voortdurende doorstroom van jongeren. Future Village blijkt zo een (tijdelijke) gemeenschap waar jongeren zich vrij, betrokken en veilig voelen.

Groepsgevoel
Hoewel jongeren zelf niet specifiek het concept *art community* benoemen, refereren zij in de interviews wel naar een gevoel van verbondenheid en het idee onderdeel te zijn van een groep. Veel jongeren maken snel contact, zelfs als ze bij aanvang niemand kennen en dat dat nog spannend voor hen voelt. Jongeren benoemen dat het groepsgevoel anders is dan op school: er zijn minder vaste kliekjes, meer ruimte voor diversiteit en minder sociale uitsluiting.

"Je leert elkaar kennen, weet waar iemand goed in is, en je bent gewoon aardig voor elkaar. De sfeer is anders dan op school. Hier zijn mensen omdat ze het willen, niet omdat het moet."–Jongere

Sommige jongeren benoemen expliciet dat ze door Future Village socialer zijn geworden of dat Future Village hen heeft geholpen om zichzelf beter uit te drukken.

"Ik probeer de laatste jaren wel socialer te zijn. Toen ik hier voor het eerst kwam, was ik best stil. Nu probeer ik vaker met mensen te praten en nieuwe contacten te leggen." - Jongere

Tegelijkertijd plaatsen we een aantal kanttekeningen bij het groepsgevoel bij jongeren:

- Het groepsgevoel is vaak tijdelijk en verbonden aan de duur van het project. Jongeren geven aan dat ze elkaar buiten Future Village niet altijd blijven zien.
- Binnen Future Village werken jongeren in twee teams aan verschillende kunstwerken. Hoewel deze indeling praktisch is, zorgt het onbewust ook voor groepsvorming binnen de grotere groep. De fysieke afstand tussen de twee groepen versterkt dit gevoel.

"Maar daarna heb je toch wel twee teams. Je hoorde het net al een beetje: 'ga je overlopen naar het andere team?' Het is grappend, maar het is wel een beetje zo, en dat is wel jammer." – Pedagogisch medeweker

Vriendschappen tussen jongeren
Door Future Village ontstaan ook vriendschappen tussen jongeren. Deze zijn er in verschillende gradaties: vaak zijn ze tijdelijk en blijven ze beperkt tot gezelligheid tijdens de week, maar er zijn ook jongeren die echt een band opbouwen en contact houden. Bij de afsluiting horen begeleiders vaak uitspraken als: "Ik heb nieuwe vrienden gemaakt," en er worden regelmatig telefoonnummers uitgewisseld.

Aanbevelingen voor een versterkt gevoel van art community:

Stem vooraf met elkaar af wat jullie als organisatoren nastreven als het gaat om een gevoel van art community en neem kunstenaars hierin mee. Door hier vooraf gezamenlijk woorden aan te geven, kan ook bepaald worden op welke manier specifiek gestuurd wordt op het stimuleren van een groepsgevoel of creatieve community. Denk hierbij na of het gaat van over een vorm van *bridging* of *bonding* of allebei, en wordt er bijvoorbeeld gestreefd naar een langdurig groepsgevoel, of moet hier vooral sprake van zijn tijdens het festival. Deze concretisering van *art commity* helpt de betrokkenen van de volgende Future Village editie, om hier specifiek aandacht aan te geven.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Wat zijn de werkzame elementen binnen het creëren van een groepsgevoel?

Eén van de belangrijkste elementen die bijdraagt aan het creëren van het groepsgevoel is de veilige omgeving die is gevormd binnen Future village.

Future Village vormt een veilige plek waar jongeren vrij kunnen experimenteren met identiteit en voorkeuren. Ideeën aandragen en jezelf zijn, worden aangemoedigd en toegejuicht door de begeleiding. Sommige jongeren durven zelfs uit de kast te komen en een meisje wilde met een andere naam aangesproken worden, wat zij nog nergens anders had gevraagd. Deze veilige omgeving geeft jongeren de ruimte om zichzelf te ontdekken zonder angst voor oordelen.

Volgens een medewerker ontstaat de veilige sfeer onder andere doordat pedagogen en kunstenaars zichzelf zijn, met hun eigen interesses en 'eigenaardigheden'. De Bananas – twee vrouwen in de bouw – doorbreken genderpatronen, de Fort404-makers laten zien dat techniek laagdrempelig is, en andere kunstenaars stralen een vrije 'kunstenaarsmindset' uit. Zo ervaren jongeren dat ze zichzelf mogen zijn, wat hen inspireert om ook buiten standaardrollen en identiteiten te treden. Deze veilige omgeving leidt ertoe dat jongeren zich vrijer en veiliger voelen om verbinding met andere jongeren aan te gaan.

Andere werkzame elementen achter dit groepsgevoel:

- Een pedagogisch medewerker ziet dat jongeren door **samen te werken** makkelijker contact maken, ook als ze sociaal minder sterk zijn. Het gezamenlijke bouwen of creëren verlaagt de drempel om met elkaar te praten. De mogelijkheid om samen te werken, te lachen en te experimenteren draagt bij aan een gevoel van saamhorigheid.
- De **aanwezigheid van begeleiders en kunstenaars** die actief bijdragen aan een positieve sfeer, versterkt dit gevoel van verbondenheid. Wanneer iemand buiten de groep lijkt te vallen, spelen begeleiders subtiel matchmaker. Ze koppelen deelnemers op basis van gedeelde interesses, zodat er vanzelf een klik ontstaat.
- **Spel en ontspanning** met de gehele groep dragen bij aan het groepsgevoel, vooral aan het einde van de week wanneer jongeren elkaar beter kennen en zich vrijer voelen. Dit zijn vaak ook de momenten waarin het groepsgevoel het sterkst aanwezig is en de groep echt als een geheel samenwerkt, terwijl tijdens het bouwen de groep natuurlijkerwijs al meer verdeeld wordt in groepjes of jongeren die elkaar al kennen sneller dezelfde groepjes vormen.
- Ook krijgen jongeren in sommige gevallen een **specifieke rol** rondom het stimuleren van het groepsgevoel binnen de groep, zoals het helpen van nieuwe deelnemers, wat hun gevoel van verantwoordelijkheid en verbondenheid vergroot. Tegelijkertijd versterkt dit het zelfvertrouwen van de "begeleidende jongere".

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

Wat is de visie van (pedagogisch) medewerkers en kunstenaars op een art-community binnen Future Village?

Het idee van een art community wordt genuanceerd besproken door kunstenaars en pedagogisch medewerkers. Ze geven geen eenduidige definitie van wat een art community is en vinden dit ook lastig te definiëren. Wat zij hierover zeggen:

- Eén van de kunstenaars plaatst vraagtekens bij het gebruik van de term art community voor dit project. Zelf noemt hij het liever een “bouwbos”: een plek waar jongeren vooral fysiek aan de slag gaan met bouwen. De manier waarop het project gepresenteerd wordt door Future Village – “kom meebouwen aan het bos” – legt volgens hem de nadruk op doen en maken, niet op het opbouwen van een duurzame community.
- Een kunstenaar ziet een open en inclusieve sfeer tijdens Future Village waarin jongeren zich welkom voelen, waardoor er sprake is van verbondenheid onder jongeren. Echter, door het grote verloop van jongeren is er weinig continuïteit. Een pedagogisch medewerker noemt het “los zand” door het komen en gaan van de jongeren. Dat maakt ook het aangaan van diepgaande onderlinge banden soms lastig.

“Is het nodig voor een art community dat mensen langere tijd blijven en elkaar blijven zien? Of kan het ook een plek zijn waar iedereen welkom is, ook als ze nieuw zijn? ” – Pedagogisch medewerker

- Eén van de pedagogisch medewerkers benoemt dat jongeren niet met iedereen een band hoeven te hebben. Het belangrijkste is volgens deze medewerker dat jongeren zich op hun plek voelen. De ruimte voor individuele expressie en de gezamenlijke activiteiten, zoals lunch, de reflectiemomenten, en sporten spel, maakt dat jongeren hun eigen plek kunnen vinden, ongeacht achtergrond of interesse.
- De programmamanager vertelt dat het meer gaat over de verbinding die jongeren ervaren met het **Future Village gedachtegoed:**

“Jongeren verbinden zich aan het idee van een plek waar je ongeremd je creativiteit kunt verkennen, waar het gezellig is en waar je jezelf mag zijn. Die gedeelde beleving van vrijheid en acceptatie vormt volgens haar de echte lijm tussen de jongeren: zelfs als de samenstelling van de groep verandert, komt iedereen met datzelfde gevoel aan het einde van de bouwdag thuis.” – Medewerker

Aanbevelingen voor het bevorderen van het gevoel van een art community:

- Denk van te voren strategisch na: **wat willen we met elkaar bereiken als het gaat over een art community** en hoe kunnen we hier samen aan bouwen? De term art community kan namelijk op verschillende manieren worden geïnterpreteerd: van een hechte groep die samen iets opbouwt tot het creëren van een tijdelijke sfeer van betrokkenheid. Zonder gedeeld begrip blijft het lastig om gericht aan community vorming te werken.
- **Faciliteer ontmoeting en herhaling**. De tijdsspanne waarin jongeren elkaar ontmoeten is vaak kort. Hierdoor blijft het contact in de meeste gevallen oppervlakkig en binnen de grenzen van Future Village. Wanneer jongeren, bijvoorbeeld via terugkomdagen of een kamp, elkaar weer ontmoeten, kan dit meer gestimuleerd worden.
- **Overweeg om een minimaal aantal bouwdagen voor jongeren in te stellen**. Daarmee kan steviger gebouwd worden aan de onderlinge verbinding tussen jongeren.

Grant Thornton

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

05 Conclusies en aanbevelingen

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

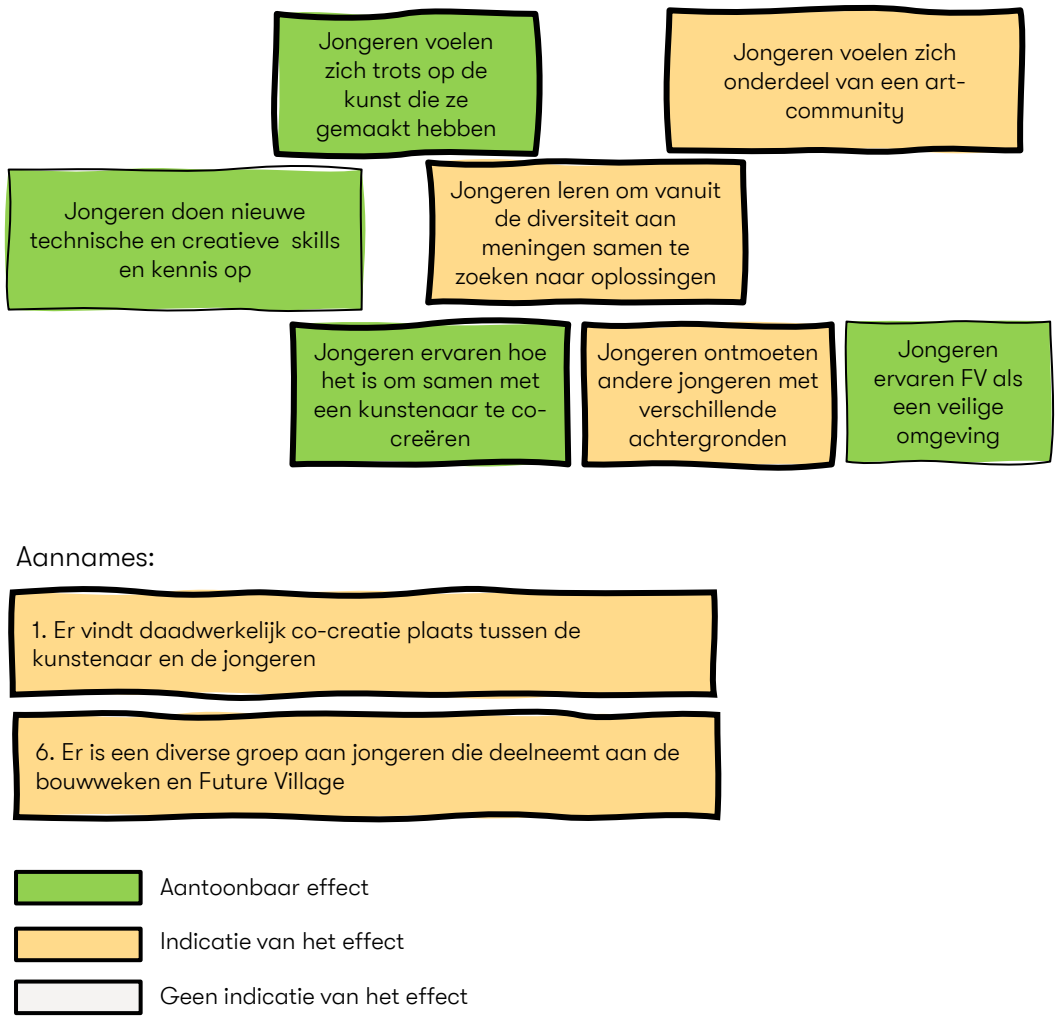
Conclusies (1/2)

De impact van Future Village, zowel de bouwweken als het festival, komt in dit onderzoek duidelijk naar voren. Jongeren, Pedagogisch medewerkers, ouders en kunstenaars beschrijven uiteenlopende positieve effecten – zowel in de persoonlijke ontwikkeling van jongeren als in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. In het figuur hiernaast is weergegeven in hoeverre de effecten uit de Theory of Change met dit onderzoek aangetoond kunnen worden.

De sterkste en meest aantoonbare effecten liggen in dat jongeren zich trots voelen in de breedste zin van het woord, dus niet alleen op de kunst die zij gemaakt hebben. Ook zien we bewijs voor het effect dat jongeren ervaren hoe het is om met kunstenaars te co-creëren. Naast deze twee effecten die we in het onderzoek hebben meegenomen als meetprioriteiten, zagen we ook dat jongeren technische en creatieve skills en kennis op doen en dat zij dat Future Village als een veilige omgeving ervaren.

Naast deze kernbevindingen zien we verschillende indicaties van aanvullende effecten, die deels ook aantoonbaar zijn:

- Ontmoeten jongeren met verschillende achtergronden: jongeren met verschillende achtergronden, karakters en werkstijlen werken samen. Die diversiteit is een kracht: jongeren ontmoeten leeftijdsgenoten die ze in hun dagelijks leven waarschijnlijk niet tegen zouden komen. Toch mengen die werelden niet vanzelf en zien we nog kansen om deze diversiteit verder te verrijken.
- Vanuit diversiteit zoeken naar oplossingen: Samenwerking is er wel, vooral bij technische taken, maar echte gezamenlijke besluitvorming vanuit verschillende perspectieven komt weinig voor. Het programma biedt wel kansen om dit verder te ontwikkelen, maar daarvoor is gerichte begeleiding nodig.
- Onderdeel voelen van een art-community: hier is het belangrijk om met elkaar af te stemmen wat precies wordt verstaan onder een art community. Jongeren ervaren wel een sterk groepsgevoel. Future Village blijkt zo een (tijdelijke) gemeenschap waar jongeren zich vrij, betrokken en veilig voelen.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Conclusies (2/2)

Zoals beschreven in de introductie, stelden we op basis van de meetprioriteiten een aantal leervragen op. Met de resultaten van dit onderzoek kunnen we een antwoord formuleren op deze leervragen.

In hoeverre voelen de jongeren zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben?

- Jongeren ervaren door Future Village een gevoel van trots. Jongeren ervaren hoe het voelt om iets groots te maken, nieuwe skills onder de knie te krijgen en dat ook nog eens aan anderen te kunnen laten zien.
- Het gevoel van trots heeft in een aantal gevallen ook te maken met de technische en creatieve vaardigheden en kennis die jongeren op doen.
- Wat hierin helpend is, is een stapsgewijze aanpak, een serieuze behandeling, ruimte voor reflectie en peer-learning.

Hoe wordt de co-creatie met kunstenaars ervaren?

- Binnen Future Village vindt co-creatie tussen kunstenaars en jongeren vooral plaats in het maakproces. Kunstenaars hanteren uiteenlopende werkwijzen voor co-creatie, van open experiment tot thematische sturing, wat het lastig maakt om tot een gedeelde werkwijze te komen.
- Jongeren ervaren een gelijkwaardige samenwerking met de kunstenaars en vinden de keuzevrijheid die zij krijgen in het maakproces prettig.
- De voortdurende wisseling tussen jongeren en het gebrek aan een eenduidige idee over deze co-creatie vormen uitdagingen binnen het realiseren van deze co-creatie.

In hoeverre worden diverse leefwerelden bij elkaar gebracht tijdens Future Village?

- Future Village brengt jongeren met verschillende achtergronden, karakters en werkstijlen samen. Die diversiteit is een kracht: jongeren ontmoeten leeftijdsgenoten die ze in hun dagelijks leven waarschijnlijk niet tegen zouden komen. Toch mengen die werelden niet vanzelf. Er is ontmoeting, maar duurzame verbinding ontstaat niet altijd.
- Het beoogde effect dat jongeren leren om vanuit diversiteit aan meningen samen oplossingen te zoeken, wordt beperkt bereikt. Samenwerking is er wel, vooral bij technische taken, maar echte gezamenlijke besluitvorming vanuit verschillende perspectieven komt weinig voor. Het programma biedt wel kansen om dit verder te ontwikkelen, maar daarvoor is gerichte begeleiding nodig.

In hoeverre voelen jongeren zich een onderdeel van een groep?

- Hoewel *art community* lastig te definiëren is binnen Future Village, ervaren jongeren wel een sterk groepsgevoel. De informele sfeer, gezamenlijke activiteiten en een veilige omgeving zorgen voor saamhorigheid, ondanks de voortdurende doorstroom van jongeren. Future Village blijkt zo een (tijdelijke) gemeenschap waar jongeren zich vrij, betrokken en veilig voelen.
- Jongeren voelen zich onder andere onderdeel van de groep door de veilige omgeving die binnen Future Village is gerealiseerd. Andere werkzame elementen die zorgen voor dit groepsgevoel zijn het samenwerken, de begeleiding en kunstenaars die aanwezig zijn, de ruimte die er is voor spel en ontspanning en de specifieke rol/verantwoordelijkheid die sommige jongeren toegewezen krijgen.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

De conclusies van het onderzoek weergegeven op de Theory of Change

ImpactHouse
by Grant Thornton Netherlands

FUTURE VILLAGE

- Aantoonbaar effect
- Indicatie van het effect
- Geen indicatie van het effect

Meetprioriteiten van het eerste impactonderzoek

Een community van jongeren die op een creatieve wijze samen bouwt aan een betere toekomst

Met als uiteindelijke doel...

Persoonlijke ontwikkeling

Sociaal-culturele ontwikkeling

Zo dragen we bij aan...

- Jongeren ontwikkelen hun creatieve talenten meer
- Jongeren voelen zich trots op de kunst die ze gemaakt hebben
- Jongeren hebben meer handvatten/ervaren meer regie over hun toekomst
- Jongeren ontwikkelen hun sociale en communicatieve vaardigheden meer
- Jongeren voelen zich onderdeel van een art-community
- Jongeren verbreden hun horizon

- Jongeren doen nieuwe technische en creatieve skills en kennis op
- Jongeren laten hun stem horen in het maken van kunst
- Jongeren leren meer respect te hebben voor andere meningen
- Jongeren leren om vanuit de diversiteit aan meningen samen te zoeken naar oplossingen
- Jongeren durven zichzelf te zijn in een nieuwe omgeving (gemene deler onder elkaar)
- Jongeren doen positieve ervaringen op in de kunstsector

Dit heeft als effect dat...

- Jongeren worden uitgedaagd in het maken van kunst
- Jongeren ervaren hoe het is om samen met een kunstenaar te co-creëren
- Jongeren worden aangespoord om na te denken over wat zij belangrijk vinden in de toekomst
- Jongeren wisselen meningen en ideeën met elkaar uit tijdens het creatieve proces
- Jongeren ontmoeten andere jongeren met verschillende achtergronden
- Jongeren ervaren FV als een veilige omgeving
- Jongeren ervaren het plezier van samenkomen

Het directe resultaat is dat...

Jongeren doen mee aan de bouwweken en gaan naar het Future Village Festival

Hiermee richten we ons op...

Jongeren tussen 12 en 18 jaar

De kern van wat we doen...

Future Village biedt een creatieve bouwplaats waarbij jongeren samen met kunstenaars kunstwerken maken en hun eerste festivalervaring beleven.

Aannames:

1. Er vindt daadwerkelijk co-creatie plaats tussen de kunstenaar en de jongeren

6. Er is een diverse groep aan jongeren die deelneemt aan de bouwweken en Future Village

Grant Thornton

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

06 Annex

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Annex 1: Achtergrond gegevens over deelnemers

Over de deelnemerspopulatie: Het aantal deelnemers in dit onderzoek is gebaseerd op de deelnemers van de bouwweken in de Bosspot. De deelnemers van Art-S-Cool en Studio Kruiskamp zijn niet opgenomen in de onderzoeksgroep en zijn daarom ook niet meegenomen in de telling van deelnemers aan de bouwweken.

Woonplaats	Aantal deelnemers
Amersfoort	110
Soest	13
Leusden	8
Hoogland	6
Hoevelaken	5
Amsterdam	5
Nijkerk	3
Eemnes	2
Zeewolde	2
Utrecht	2
Nijkerkerveen	2
Zeist	2
Renkum	2
Maarn	2
Hooglanderveen	1
amesfoort	1
Winsum	1
Driebergen	1
Baarn	1
Blaricum	1
Voel	1
Bunschoten	1
leersum	1
Rotterdam	1
Den Dolder	1

Leeftijd	Percentage van deelnemers
12 jaar	36%
13 jaar	30%
14 jaar	17%
15 jaar	9%
16 jaar	5%
17 jaar	2%
18 jaar	1%

13,3 jaar **Gemiddelde**

13 jaar **Mediaan (de middelste waarde)**

12 jaar **Modus (de waarde die het meest voorkomt)**

Aantal sterren	Percentage van stemmen
1 ster	0%
2 sterren	3%
3 sterren	5%
4 sterren	25%
5 sterren	67%

Aantal dagen van deelname	Aantal deelnemers
1	30
2	34
3	33
4	11
5	36
6	9
7	7
8	4
9	3
10	5
11	2
12	1
13	1
15	1
18	1
19	1
20	1
25	2
30	2
31	2

4,9 **Gemiddelde**

3 **Mediaan (de middelste waarde)**

5 **Modus (de waarde die het meest voorkomt)**

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Annex 2: Interview guide voor ouders gebruikt door Youth Reporters

Hoeveel kinderen die mee hebben gedaan aan Future Village?: _____	**Hoeveel dagen** meegedaan aan Future Village?: _____

Interviews met Ouders

Hallo! Ik ben een Youth Reporter. We spreken kort met ouders om te horen wat volgens hen de grootste verandering is die ze bij hun kind hebben gezien na deelname aan de bouwweek van Future Village). Dit helpt ons om de impact van het programma beter te begrijpen. Eerste checkvraag: heeft uw kind meegedaan aan de bouwweken? Zo ja: Heeft u 5 minuten tijd om een aantal vragen te beantwoorden?

Grootste verandering

- Wat de grootste verandering die u bij uw kind heeft gezien door Future Village?
  - Is er een verschil tussen hoe uw kind binnen kwam bij Future Village en hoe uw kind daar terug van kwam?

Het programma

- Waardoor denkt u dat die verandering is gekomen?
  - Hebben specifieke elementen van Future Village hierbij geholpen?

Betekenis voor uw kind

- Wat betekent deze verandering voor uw kind denkt u?

Bedankt voor je tijd en we wensen je nog een fijne dag!

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Annex 3: Theoretisch kader co-creatie

Deze matrix maakt het mogelijk om te analyseren in welke mate co-creatie plaatsvindt in elke fase van een kunstproject, aan de hand van observaties en interviews.

Fase → Participatieniveau ↓	1. Initiatie / ideeontwikkeling Hoe ontstaat het idee? Wie kiest het thema of onderwerp?	2. Concept / ontwerp Hoe wordt het kunstwerk vormgegeven? Wie beslist over vorm, materiaal, etc.?	3. Productie / uitvoering Wie doet wat in het maken? Hoeveel vrijheid is er?	4. Presentatie / tentoonstelling Wie beslist hoe het werk gepresenteerd wordt? Wie vertelt er over het werk?	5. Reflectie / evaluatie? Hoe wordt teruggeblikt? Voelen jongeren zich eigenaar?
A. Informeren Jongeren worden geïnformeerd over wat er gaat gebeuren, maar hebben geen invloed. Kunstenaars bepalen en leggen uit.					
B. Raadplegen Jongeren worden om input gevraagd, maar de beslissing ligt bij de kunstenaars. Er is geen terugkoppeling nodig over wat er met de input is gebeurd.					
C. Betrekken Jongeren doen actief mee, wel binnen duidelijke kaders bepaalt door de kunstenaars. Jongeren dragen ideeën aan, die worden deels verwerkt. Stem is zichtbaar in het resultaat maar vaak als “invulling” niet als richting.					
D. Co-creatie Jongeren en kunstenaars werken gelijkwaardig samen, met wederzijdse invloed en nemen gedeelde beslissingen. Jongeren voelen zich gehoord, gezien. En hebben het gevoel dat hun bijdrage ertoe doet. Jongeren zijn medemakers niet alleen deelnemers.					
E. Eigenaarschap Jongeren leiden het initiatief, nemen het voortouw of hebben volledige zeggenschap in deze fase. Kunstenaars of organisatie is ondersteunend of faciliterend.					

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

© Grant Thornton Specialist Advisory Services B.V. Alle rechten voorbehouden.

Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V. is lid van Grant Thornton International Ltd (Grant Thornton International). Grant Thornton International en haar leden zijn geen wereldwijde vennootschap. Diensten worden geleverd door onafhankelijke leden.